

Franskmennene ville besette Norge 1940

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Men engelskmennenes sterke innvendinger forhindret planen

Stockholm, den 27. juni.

(Fra NTB.s korrespondent). Den tidligere franske statsminister Paul Reynaud har nå gitt ut sine krigstids-memoarer som kaster nytt lys over hendelsene i april 1940, telegraferer Dagens Nyheters Paris-korrespondent Victor Vinde. Reynaud fremholder at Daladier og den franske generalstaben under vinterkrigen i Finnland utarbeidet planer for en intervensjon i de andre nordiske land.

Intervensjonen i Finnland åpnet vide perspektiver skriver Reynaud. Underveis til fronten ville de fransk-britiske tropper kanskje kunne overta kontrollen av malmfeltene. Ved det høyeste allierte råds møte 5. februar 1940 uttrykte Daladier ønsket om at ekspedisjonsstyrken til Finnland skulle sendes over Narvik, og mente at det ikke burde tas noe hensyn til et avslag fra de nordiske lands side mot å transittere troppene. Ved dette møte gjorde engelskmennene sterke innvendinger, men Daladier kom tilbake til saken noen dager etter Altmark-affæren den 16. februar. «Nå har vi rett til å besette de vestnorske havnene», sa Daladier. Men engelskmennene opponerte også denne gangen først og fremst under henvisning til de komplikasjoner som kunne oppstå med Sovjet-Samveldet. Etter den finske fredsslutningen, hevdet Daladier at denne innvendingen bortfalt. I denne forbindelse uttrykte

Daladier håp om at tyskerne ville sette i gang en motaksjon som berettiger oss til mer omfattende intervensjon på norsk og svensk område. Spr-Sverige bod, ifølge Reynaud, på utmerkede utgangspunkter for flyktrig mot Tyskland. Han mente at Daladiers synspunkter skrev seg fra den franske generalstaben. For nærmere å belyse den franske generalstabs innstilling til Norden som alliert operasjonsbasis, siterer Reynaud utdrag av et brev fra Gamelin til Daladier 21. april 1940 d. v. s. da krigen i

Norge allerede var i full gang. «Den franske krigsledelsen mener at den skandinaviske affæren kan få de alvorligste følger for krigens endelige utgang», skriver den franske øverbefalende. Krigen i Norden inngår i den plan som alltid har ligget til grunn for enhver rasjonell oppfatning av de militære operasjonene når det gjelder å åpne nye fronter og binde og utmatte fienden, tilføyer general Gamelin. Reynaud gjengir dette utdrag nærmest for å vise at den franske generalstaben i den skandinaviske affæren først og fremst så en strategisk manøvre, mens Reynaud ville få slutt på malmleveransene. Det var også for å stoppe

MALM-TRANSPORTENE

at Reynaud uavbrutt bearbeidet engelskmennene for å få dem med på å legge ut miner i norske farvann. Etter fire måneders forhandlinger, ble det oppnådd en overenskomst ved det høyeste råds møte den 28. mars 1945. Dagen for mineutleggingen ble fastsatt til 4. april, men engelskmennene hadde satt fransk tillatelse til mineutlegging i tyske elver og kanaler som vilkår, og vedtaket kunne derfor ikke settes i verk for den 7. april. Da Reynaud den 8. april om kvelden gjennom en Reuter-

Fortsatt side 5, spalte 3.

Franskmennene

Fortsatt fra første side.

melding fikk vite at tyskerne sto i begrep med å gå i land i Norge, ringte han opp til general Gamelin. Jeg håper de er ferdig til en storstilt motaksjon, sa Reynaud. Gamelin var høyst overrasket. Han hadde i det hele tatt ikke hørt at tyskerne var kommet så langt. Reynaud ringte så til admiral Darlan, øverbefalende for sjøstridskreftene. Tyskerne tenker på å gå i land i Norge, sa Reynaud. Hvor har de det i fra, spurte Darlan skeptisk. En Reuter-melding, svarte Reynaud.

Reynaud hevder at de allierte ville ha vunnet spillet i Norge hvis de hadde vært ferdig i tide. Men den franske ekspedisjonsstyrken som før var avsatt til Finnland befant seg den 9. april i de franske alpene. Gamelin virket forøvrig ikke særlig interessert. Det er engelskmennenes sak å slå til først, sa han. Men engelskmennene var helle ikke særlig heldige, hevder Reynaud. Den engelske ekspedisjons styrke befant seg på landjorden, og de krigsfartøyer som skulle føre dem til Norge hadde gått til sjøss for en minesveipeaksjon.

Koht fikk samme opplysninger som jeg, sier Günther.

Roma (NTB fra TT): Den tidligere svenske utenriksminister Chr. Günther som nå er Sveriges minister i Roma sendte fredag følgende telegram til «Arbeiderbladet», Oslo.

I følge «Morgontidningen» for 7. ds. som først nå er kommet hit, spør «Arbeiderbladet» hvorfor jeg ikke meddelte Koht advarslene fra Berlin før den 9. april. Til svar erklærer jeg igjen kategorisk at Koht og jeg hadde nøyaktig (identisk) de samme opplysninger, som vi diskuterte under gjentatte telefonsamtaler samt at hele den svenske regjering ønsket fortrolig samråd med Norge og Danmark om denne sak. Jeg ber Dem søke å avlive den urimelige og fullstendig grunnløse oppfatning, at Sverige solgte Norge ved å fortie viktige opplysninger. At en slik oppfatning eksisterte i Norge fikk jeg vite i 1944.

Den mystiske u-båt i Horten

Som reiste med fire tyskere den 10. mai 1945.

Til «N. H. & S. T.» har overingenior Leonard Beck skrevet følgende:

I mars 1945 kom en av Tysklands største og nyeste undervannsbåter inn på marinens havn i Horten og for-tøyet til den nye kai utenfor tørr-dokken.

Båten skulle angivelig ha ettersyn av sine motorer, og tilsynelatende ble en del mindre arbeider utført, men det var særlig godt vakthold og ikke lite hemmelighetsfullt om den båten.

Det ble pusset og stelt, stadig ble brenselbeholdningen etterfylt, proviant, vann og utstyr likeså, men båten ble liggende til manges forundring.

April gikk og mai kom, båten med sin fulltallige besetning på over 60 mann lå fremdeles ved kaia, den 7. og 8. mai opprant, likeså den 9. Marinens verft var fremdeles under tysk kontroll og vakt, det var de allierte styrker man ventet på skulle komme, og ingen uvedkommende fikk adgang til militærområdet.

Den 10. mai ved halv seks tiden på morgenen kom to tyske militærbiler med stor fart kjørende over kanalbrua, videre inn verftsporten, uten at vaktene stoppet og forlangte pass.

Bilen kjørte direkte ned til dokk-kaia og fire sivilkledd herrer gikk øyeblikkelig ombord, og straks etter bakket undervannsbåten ut, svingte og strøk med stor fart ut havna og videre fjorden sørover.

Siden hørte vi at båten var blitt internert i Argentina, men de sivilkledd herrer var ikke om bord, de var nok satt i land i hemmelighet.

NS-lensmann og angiver

Forhenværende politibetjent Aksel Bergby var vaktmann på Kværner Brug i 1940, men etterat tyskerne kom fikk han en annen stilling. Lensmanns-stillingen i Gransherad ble ledig, og Bergby overtok den. Imidlertid var ikke «Innenriksdepartementet» helt fornøyd med ham, og han sluttet som lensmann. Isteden ble han forretningsfører i trygdekassen på Nesodden, samtidig var han ombudsmann for arbeidsformidlingen. Høsten 1944 ble han ansatt som sekretær ved distriktskontoret for arbeidsformidlingen i Hedmark, men av en eller annen grunn havnet han i Moelv og måtte nøye seg med stillingen som ombudsmann for arbeidsformidlingen i Ringsaker.

Dette er hva Bergby selv forklarer i Byretten. Dessuten må han svare for flere andre forhold. Sogneprest Songedal og Thorvald Børtnes er innkalt som vitner. Tiltalte anga dem for patriotisk virksomhet. Bergby skal også, ifølge tiltalebeslutningen, ha bistått med tvangsutskrivning til «nasjonal arbeidsinnsats».

109815